

Deres ref. 25/2893-

Oslo 30.09.2025

HØRINGSSVAR TIL FORSKRIFT FOR STATENS KUNSTNERSTIPEND FRA 18 NORSKE KUNSTNERORGANISASJONER

Innledning

Undertegnende 18 organisasjoner takker for anledningen til å gi svare på forslaget til forskrift for Statens kunstnerstipend (heretter SKS). Vi representerer en rekke kunstfelt, og kunstnere som søker og mottar stipend fra komiteene under SKS, uavhengig av medlemskap. Våre organisasjoner har et mangeårig engasjement for ordningen, og omfattende faglig erfaring gjennom oppnevning av representanter til stipendkomiteene og tilrettelegging for komiteene som sekretariat.

SKS er et sentralt virkemiddel i den statlige kunstnerpolitikken. For å sikre ordningens legitimitet er det viktig at tildelingene skjer på best mulig faglig grunnlag og i tråd med god forvaltningsskikk. Med behandlingen av stortingsmelding 22 (2022-2023) *Kunstnarkår* er hovedtrekkene i forvaltningen nå forankret i et bredt politisk flertall, og i omfattende dialog med landets kunstnerorganisasjoner. Det er viktig at Stortingets intensjon i vedtaket følges opp, og vi er derfor tilfredse med at departementet gjør dette gjennom en ny forskrift.

Vi registrerer at to prioriteringer ikke er berørt av forslaget til forskrift: honorering av komitémedlemmer på lik linje med medlemmer i fagutvalgene for Kulturrådet og Fond for lyd og bilde, og opptjening av pensjon på langvarige stipend. Vi kjenner til at KUD er i gang med utredning av spørsmål knyttet til honorering, og vi ber om at eventuelle forslag til endringer sendes på høring til berørte parter. Vi ser også et behov for at pensjonsspørsmålet utredes så snart som mulig.

I vårt høringssvar går vi ikke inn på de enkelte stipendordningene. Her har organisasjonene ulike synspunkter, og mange av oss vil levere egne høringssvar. I stedet konsentrerer vi vårt felles svar om forvaltning og organisering av ordningen.

Organisering av forskriften

Forslaget til ny forskrift har forenklet og omorganisert omtalen av de ulike

stipendordningene, delvis for å gjøre det enklere for søkerne. Våre organisasjoner er positive til inndelingen og til at regler som er felles for alle stipender er samlet i et eget kapittel 2.

Formål, virkeområde og kriterier (§ 1, 4, 5)

Vi er positive til formuleringen av stipendenes felles formål, som viderefører formålet i gjeldende forskrift. Vi støtter også å videreføre bo- og virkekravet i § 4, og at kunstnerisk aktivitet og kvalitet videreføres som hovedkriterium i § 5.

Utdanning og andre arbeidsforhold (§ 6)

Forslaget til ny forskrift forsøker å klargjøre reglene for utdanning og arbeidsforhold for stipendmottakerne. En hovedregel i forslaget er at det ikke kan gis til stipend til kunstnere «som tar utdanning som tilsvarer *15 studiepoeng eller mer* per semester». Vi mener at forskriftsteksten her må endres til «*utdanning som tilsvarer mer enn 15 studiepoeng per semester*». Dette vil likestille regelen for studier med regelen for arbeid, som gjelder stilling «over 50 %», ikke «50 % eller mer». Endringen vil også harmonere bedre med hvordan deltidsstudier legges opp.

Mange kunstnere har en lappeteppeøkonomi, hvor stipend utgjør én del av samlet inntekt, i tillegg til arbeidsforhold av ulik størrelse og varighet. Det er viktig at forskriften er fleksibel nok til å ta høyde for denne variasjonen. I omtalen av andre arbeidsforhold i § 6 er ordet «varig» utelatt fra forskriftsteksten. Dette kan få uheldige og utilsiktede følger. Kunstnere som arbeider prosjektbasert, benytter seg også av tidsavgrensede ansettelser i enkeltproduksjoner og institusjoner, for å sikre ordnede arbeidsforhold og grunnleggende rettigheter.

Med den nye ordlyden vil stipendmottakere ikke kunne inngå i slike kortvarige ansettelser med stillingsprosent over 50 %, selv om de klart vil være i tråd med stipendordningens hovedformål: å la kunstnere få bidra til et mangfold og nyskapende kunstliv og gi dem anledning til å utvikle sitt kunstneriske virke. I praksis vil de presses til å ta oppdrag som frilansere i stedet for å ansettes, med svekkede sosiale rettigheter som resultat. Skillet mellom midlertidige og faste/langvarige ansettelser er nødvendig for å sikre at stipendet fungerer etter hensikten. Vi anbefaler derfor å beholde begrepet «varig».

- **Forslag til ny §6:** «Kunstnarar som tar utdanning som tilsvarer meir enn 15 studiepoeng per semester, kan ikkje motta stipend.

Den som får stipend etter §§ 17–20, kan ikkje vere tilsett i varig stilling over 50 prosent. Dette gjeld likevel ikkje dei første seks månadane av det første året av stipendperioden.»

Utvalget for Statens kunstnerstipend – medlemmer og vedtaksdyktighet (§ 23, 24)

Forslaget til ny forskrift viderefører i hovedsak reglene for oppnevning til Utvalget for SKS, men angir at det skal oppnevnes personlige varaer for de to kunstnerrepresentantene. Dette stiller våre organisasjoner seg bak. Departementet ønsker også å endre reglene for vedtaksdyktighet, av hensyn til bruk av administrative ressurser. Selv om de nye reglene er ment å ta høyde for uventet forfall, mener vi det er uheldig at Utvalget kan fatte vedtak med bare én av kunstnerrepresentantene til stede. I høringsnotatet viser departementet til prinsippet om at både utøvende og skapende kunstnere er representert i utvalget, som begrunnelse for personlige varaer. Dette prinsippet må også gjelde for vedtaksdyktighet, og må veie tyngre enn hensynet til ressursbruk.

- **Forslag til ny § 24, 1. ledd:**

«Utvalet er vedtaksført når minst tre personar, inkludert begge kunstnarrepresentantane og leiar eller nestleiar, er til stades.»

Stipendkomiteene – størrelse, sammensetning, saksbehandling (§ 25, 27, 3)

Våre organisasjoner er positive til at forskriften i § 27, 2. ledd, presiserer at uorganiserte kan bli oppnevnt til stipendkomiteene og selv foreslå medlemmer. Dette er viktig for å sikre at ordningen har bred legitimitet i kunstnerbefolkningen.

Forslaget til forskrift angir videre flere konkrete regler for størrelse og sammensetning av komiteene. Dette er begrunnet i et ønske om enhetlig overordnet forvaltning, særlig Stortingets ønske om å tilrettelegge for honorering av komiteene etter statens satser, og om effektiv ressursbruk. Høringsnotat veier disse ønskene mot behovet for en grundig faglig behandling av hver stipendsøknad. Departementets forslag til løsning, angitt i § 25, er at Utvalget for SKS skal bestemme stipendkomiteens størrelse, ut fra søknadsmengde og særlige trekk ved kunstnergruppen. Videre fastslår § 3 at hver stipendsøknad skal leses av maksimalt seks medlemmer, men at unntak kan gjøres hvis det er nødvendig for at komiteen skal nå en felles innstilling.

Departementet ber om tilbakemelding på om forslagene er hensiktsmessige. Våre organisasjoner mener reglene om størrelse og saksbehandling er for detaljerte og bør tas ut. I dag har organisasjonene ulik praksis for honorering, tidsbruk og komitéstørrelse, hvor noen følger statens satser, andre ikke, og enkelte tar i bruk egne midler ut over overføringene fra staten, for å lønne komiteene. Her det viktig å påpeke at forskjellene i arbeidsform og arbeidsmengde mellom komiteene ikke bare skyldes «særlige trekk ved kunstnergruppa», slik forskriften formulerer det. De er et resultat av organisasjonenes vurdering over mange år av hva som skal til for å sikre en god nok faglig standard for komitéarbeidet. Det er dette vi blir målt på som forvaltere av stipendordningen på statens vegne. For kunstnerne på våre felt er dette det mest avgjørende for stipendordningens fortsatte legitimitet. Ulike verkstyper har også ulik egenart som må ivaretas. Resultat av en større grad av detaljstyring av stipendbehandlingen på tvers av

kunstarter, kan føre til et sterkere press mot et mer uniformt uttrykk som passer inn i komiteenes rammer.

Detaljerte regler for komitébehandlingen harmonerer også dårlig med ønsket om en forenklet forskrift som kan møte endringer på kunstfeltene over tid – et viktig hensyn som vi oppfatter at ligger til grunn for arbeidet med forskriften. Rent praktisk legger de foreslåtte reglene føringer som på sikt kan komme i konflikt med behovet for å ivareta komiteenes fagkunnskap. Komiteene på det enkelte kunstfelt må ha svært spesifikk fagkompetanse for å kunne likebehandle søkere. Konkrete begrensninger av størrelse og antall lesere per søknad kan hindre at dette blir ivaretatt. Økt søknadsmengde, som vi har sett de siste årene, eller endret praksis på et kunstfelt, kan gjøre det nødvendig å endre en komités sammensetning, størrelse og arbeidsmåte. Til tross for forbeholdet i § 25 om Kulturdirektoratets dialog med organisasjonene, mener vi det er mest hensiktsmessig at den enkelte organisasjon selv bestemmer komitéstørrelsen og organisering av innstillingsarbeidet. Forbeholdet i § 3 gjør også at selve begrensningen til seks komitémedlemmer per søknad framstår unødvendig.

Vi anerkjenner ønsket om å regulere komiteenes ressursbruk. Dette kan ivaretas gjennom § 3, 1. ledd, som gir Utvalget i SKS rett til å gi komiteene instruks om ressursbruk. Med en utvidet § 3 (se under) kan Utvalget for SKS operere med en «stykkpris» per søknad som setter rammer for ressursbruken. Denne kan være basert på satsene i Statens personalhåndbok, og tilpasset arbeidsformen i hver komité. Instruksen må også inneholde en klar forventning om reell og nøyte kvalitetsvurdering av søkeres arbeid, og at det ikke er nok å lese søknadstekster eller gjøre delvise vurderinger, slik det kan framstå på s. 42 i høringsnotatet.

Praksisen med å tilleggsfinansiere komiteens arbeid med egne midler kan fortsette, i tilfeller der organisasjonene ser at behovet for arbeidstid i komiteen går ut over Utvalgets rammer for ressursbruk.

Slik vi ser det, er det overordnede målet med utkastet til forskrift å sikre statlig kontroll med statens ressurser. Som departementet skriver i høringsnotatet, er ikke dagens praksis i strid med statlig kontroll av ressursbruken. Da bør hensynet til forsvarlig behandling av søknadene veie tyngst.

- **Forslag til ny § 3, 2. ledd:**

«Utvalet for Statens kunstnarstipend kan gi instruks som er bindande for stipendkomitéane. Instruksen skal ta omsyn til søknadsmengde, arbeidsmåte i den einskilde komiteen, og etablert praksis for innstillingsarbeidet i kunstnargruppa».

- **§ 3, 3. ledd utgår**

- **§ 25, 2. ledd utgår**

Stipendkomitéene – oppnevning (§ 26)

§ 26 berører kjernen av hva en kunstner er, og hvem en organisasjon representerer. Dette drøftes inngående i høringsnotatet. Vi er enige i behovet for generelle regler for oppnevningsrett som sikrer likebehandling mellom kunstnerorganisasjoner. Samtidig må forskriften sikre at organisasjonenes strenge krav til komiteenes faglige kompetanse ikke blir uthullet, noe som vil svekke stipendordningens legitimitet. Her er det viktig at ulike faggrupper og opphavere er rimelig representert i komiteen, jamfør våre argumenter over for at kunstnerorganisasjonene selv bør bestemme komiteenes størrelse.

Departementet drøfter utfordringen med å lage kriterier for oppnevningsrett som ikke diskriminerer mellom kunstuttrykk eller legger føringer på organisasjonsform og -formål. På den annen side slås det fast at bare organisasjoner med representativitet uavhengig av SKS skal kunne få oppnevningsrett, for å unngå strategisk etablering av nye organisasjoner for å tilgang til stipendordningen.

Forskriften løser dette ved å la organisasjoner med oppnevningsrett få beholde denne, mens nye organisasjoner pålegges å søke. Kulturdirektoratet får oppgaven med å vurdere nye søknader og kan innhente råd fra medlemmer av Utvalget for SKS. Ved uenighet skal direktoratet fastslå hvor mange komitémedlemmer hver organisasjon skal kunne oppnevne. Vi stiller oss bak dette forslaget til framgangsmåte.

Kriteriene for vurdering av nye organisasjoner er imidlertid en svakhet ved selve forskriften. Det vil være vanskelig å etterprøve at en yrkesaktiv kunstner «har [...] kunstrområdet som sitt hovudvirke», samt organisasjonenes egen avgrensning av sin medlemsmasse. Kriteriet om «betydelig» representasjon av yrkesaktive kunstnere i hver gruppe er det eneste som lar seg kvantifisere, selv om notatet ikke angir hva slags grunnlag som skal brukes for å fastslå en kunstnergruppes størrelse. Det må også avklares hvorvidt en kunstner som er organisert i flere kunstnerorganisasjoner, kan telles flere ganger.

Departementet ber om tilbakemelding på hvor terskelen skal ligge, og foreslår en nedre grense på 10 prosent av kunstnerne i den aktuelle gruppa. Dette mener våre organisasjoner er altfor lavt. Minst 30 prosent vil være en bedre rettesnor. De nasjonale kunstnerundersøkelsene kan benyttes for å kvalifisere størrelsen på kunstnergruppene.

Det er også nødvendig at Kulturdirektoratet får opplysninger om og vurderer opptakskravene til organisasjonen for å fastsette om medlemmene faktisk er yrkesaktive, profesjonelle kunstnere.

- **Forslag til ny § 26, 1. ledd:**

Medlemmer av stipendkomitéene blir oppnemnde av organisasjonar som representerer minst 30 prosent av dei yrkesaktive kunstnarane i den aktuelle

kunstnargruppa, jf. § 31 andre ledd. Utvalet for Statens kunstnarstipend oppnemner medlemmer av stipendkomitéen for andre kunstnarar.

- **Forslag til ny § 26, 3. ledd:**

Kulturdirektoratet avgjer om ein organisasjon er representativ etter første ledd, basert på søknad frå organisasjonen. Søknaden skal innehalde opplysningar om kor mange yrkesaktive kunstnarar i den aktuelle gruppa organisasjonen representerer. Den skal òg gjere greie for dei kriteria organisasjonen har brukt for å definere den aktuelle kunstnargruppa, samt gjeldande opptakskrav for organisasjonen.

Sekretariat for stipendkomitéene – (§ 29)

Sekretariatsfunksjonen for SKS var en av de sentrale spørsmålene i Stortingets behandling av *Kunstnarkår*. Flertallet på Stortinget pekte på at forslaget om å overføre denne funksjonen fra kunstnerorganisasjonene til Kulturdirektoratet var «en uheldig løsning», og gikk inn for å la organisasjonene som ønsker det, beholde sekretariatet. Dette er også reflektert i høringsnotatet fra departementet. Formuleringen av forslaget til forskrift på dette punktet kan imidlertid gi utilsiktede følger som etter vårt syn ikke er i tråd med Stortingets intensjon:

Kvar stipendkomité skal ha sekretariat anten i den organisasjonen som oppnemnde medlemmene eller i Kulturdirektoratet. Dersom meir enn éin organisasjon har rett til å oppnemne medlemmer til ein stipendkomité og organisasjonane ikkje blir einige om kven av dei som skal vere sekretariat, skal sekretariatet vere i Kulturdirektoratet.

Dette vil i praksis føre til at flere sekretariat havner hos direktoratet, selv i tilfeller hvor organisasjonene både ønsker å beholde den og er faglig kapable til å utføre arbeidet. En ny organisasjon i stipendkomiteen vil med forslaget få en «vetorett», og kan bestemme på vegne av hele kunstnergruppen at sekretariatet skal sentraliseres til Kulturdirektoratet.

I høringsnotatet vises det til den omfattende prosessen kunstnerorganisasjonene har ført for å beholde sekretariatsfunksjonen, i form av skriftlige innspill, innspillsmøter og dialogmøter med departementet. Her har våre organisasjoner dokumentert den solide kunnskapen våre sekretariat besitter, og som kommer både søkerne og staten til gode gjennom veiledning og organisering av komiteenes arbeid. Høringsnotatet slår også fast at organisasjonene har slik kompetanse, og ønsket om å beholde den har ligget til grunn for Stortingets vedtak. Det blir derfor ikke dekkende når sekretariatsrollen i notatet beskrives som en «rein administrativ funksjon» som ikke vil endres ved overføring til Kulturdirektoratet.

At organisasjoner på et kunstfelt ikke er enige om hvor komiteens sekretariat skal ligge, er ikke et eksempel på mangel på forvaltningskompetanse, slik det beskrives i høringsnotatet, men et spørsmål som bør løses ved faglig vurdering. Vi foreslår derfor en mekanisme i tråd med departementets vurdering av § 26, der organisasjoner som allerede har oppnevningsrett til komiteen, automatisk blir godkjent når ny forskrift trer i kraft, basert på opparbeidet kompetanse. På samme måte skal organisasjoner som allerede har sekretariatet for SKS, beholde det. Om en annen organisasjon som har blitt godkjent for samme kunstnergruppe, er uenige, skal Kulturdirektoratet bestemme plasseringen. Flytting av sekretariatet må kunne begrunnes i dokumenterte brudd på god forvaltningsskikk.

Etter vårt syn skal det tungtveiende grunner til for å flytte et sekretariat til en ny organisasjon eller til Kulturdirektoratet – både ut fra hensyn til kompetanse og prosedyrer bygget opp over tid, og for å sikre at Stortingets intensjon blir ivaretatt.

Vi stiller oss bak forslaget i forskriften om å gi Kulturdirektoratet møte-, tale- og referatrett i komitémøter der de ikke selv har sekretariat.

- **Forslag til ny § 29, 2. ledd:**

«Kvar stipendkomité skal ha sekretariat i den organisasjonen som oppnemnde medlemmene. Dersom ein organisasjon ønskjer å seie frå seg sekretariatsfunksjonen, skal Kulturdirektoratet vere sekretariat. Dersom meir enn éin organisasjon har rett til å oppnemne medlemmer til ein stipendkomité og organisasjonane ikkje blir einige om kven av dei som skal vere sekretariat, bestemmer Kulturdirektoratet kor sekretariatet skal ligge. Ved dokumenterte brot på forvaltningslova eller dersom sterke faglege omsyn tilseier det, kan sekretariatet flyttast til ein annan organisasjon eller til Kulturdirektoratet.»

Geir Egil Bergjord
Styreleder, Norske Billedkunstnere

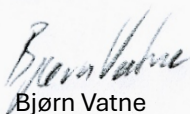
Putte Helene Dal
Styreleder, Norske Kunsthåndverkere

Thale Fastvold
Styreleder, Forbundet Frie Fotografer

Lene Renneflott
Daglig leder, Grafill

Bjørn Vatne
Styreleder, Den norske Forfatterforening

Hilde Lyng
Foreningsleder, Norsk Oversetterforening

Alexander Løken

Styreleder, NBU

(Norske barne- og ungdomsbokforfattere)

Knut Olaf Sunde

Styreleder, Norsk Komponistforening

Jørgen Lorentzen

Fungerende generalsekretær, NFFO

(Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening)

Ellisiv Lindkvist

Forbundsleder, Dramatikerforbundet

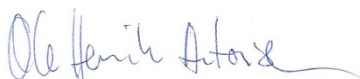
Per Emil Grimstad

Forbundsleder, Norsk Skuespillerforbund

Marius Øvrebø-Engemoen

Daglig leder, Gramart

Ole Henrik Antonsen

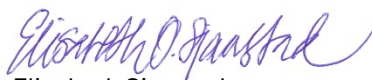
Styreleder, NOPA

(Norsk forening for komponister og tekstforfattere)

Live Rosenvinge

Forbundsleder, Norske Dansekunstnere

Elisabeth Sjaastad

Forbundsleder, Norsk Filmforbund

Leiv Igor Devold

Forbundsleder, Norske Filmregissører

Morten Gottschalk

Styreleder, NAVIO

(Norsk audiovisuell oversetterforening)

Hans Henriksen

Leder, Regiforbundet